

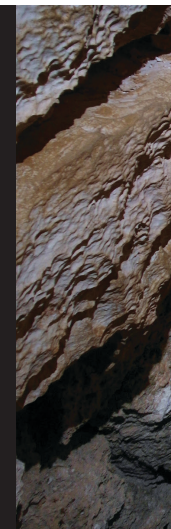
Kanin - Renejevo brezno (-1330 m)

Marin Glušević
Speleološki odsjek HPD Mosor, Split

Autori svih fotografija: Katja Milišić i Marin Glušević

Kanin je planinska skupina u Julijskim Alpama na slovensko-talijanskoj granici. Visoki Kanin, vrh, doseže 2587 metara visine. Iako je planina predivna, nije popularno odredište planinara koji radije biraju zvučnija planinska imena kao što su Triglav, Jalovec ili Mangart koji su u neposrednoj blizini. Kanin je nešto poznatiji po skijalištu koje, nažalost, sa slovenske strane već godinama nije u funkciji zbog kvara na žičari. Ipak, Kanin ima svoju vjernu klijentelu. Speleologe. Dapače, ta je planina speleolozima sveto tlo. Jer malo je na svijetu mjesta s toliko jama. Na Kaninu se nalazi 7 objekata dubljih od 1000 metara. Najdublja je Čehi 2 s 1501 m. Na njemu se nalaze i 2 sustava s više od 25 km kanala. Jama čije su dubine između 500 i 1000 metara ima 30. Nekima s tog popisa nedostaju tek metri da pređu u viši popis. Objekata do 500 metara dubine je bezbroj. Na Kaninu se nalazi i Vrtiglavica, najveća vertikala na svijetu, duga 643 metara. Na Kaninu je i najveća podzemna transverzala na svijetu – jama BC4 – Mala Boka, duboka 1319 metara. Dakle, uđete u jamu na vrhu planine i izađete na njezinu dnu, u samom Bovcu...

Izenada, Kate i ja dobivamo poziv da se pridružimo istraživanju Reneova brezna. Kao grom iz vedra neba zatekla nas je činjenica da za 2 dana moramo biti u Bovcu odakle kreće ekipa. Reneovo brezno ima 1250 m i završava velikim sifonskim jezerom. Plan ekipe jest ronjenje u sifonu i trebaju ljude za transport teške opreme. Idemo. Započinje panično spremanje jer se treba pripremiti za petodnevnu ekspediciju i višednevni boravak u podzemlju. Oprema, hrana, baterije i još mnogo toga s popisa potrebnih stvari nije ni približno spremno za uporabu. A najgore je što mjesta za komod nema, sve treba stati u jedan rusak – ova jama jedna je od najnedostupnijih na Kaninu i treba 4 sata dobrog hoda i 1200 m uspona do njezina ulaza. Reduciraju se mnoge stvari i na kraju ruksaci imaju nešto više od 30 kilograma. Spremni smo.

Put nas vodi preko Kopra gdje kupimo Roka. Rok je jedan od idejnih vođa ove akcije i konačno saznajemo detalje. Kaže da već tri godine planiraju zaron, ali bezuspješno jer vremenske prilike nisu dopustile akciju. Inače, jamarenje u dubokim kaninskim jamama može biti vrlo opasno što su i potvrdile tragične nesreće kroz povijest istraživanja. Kiše, topljenje snijega, nepredvidljive vremenske prognoze, stvaraju vodopade i bujice vode pod zemljom koje mogu u potpunosti zatvoriti kanale. A na površini vrebaju druga opasnost – dovoljna je i jedna magla da se čovjek izgubi u moru vrtača, škrapa i jama surova kaninskoga krša. Ipak, danas kreće akcija jer vremenski uvjeti već dugo nisu bili ovako povoljni. Malo padalina cijeli mjesec, od čega nešto snijega za ugođaj prije nekoliko dana i najava sunca za

cijeli sljedeći tjedan obećavaju suho podzemlje. A dio ekipe već je na jami. Jučer su sretnici otišli do ulaza helikopterom i krenuli na preopremanje starih užeta u jami i djelomični transport ronilačke opreme. A oprema je prebačena do ulaza tjedan ranije kao dio kondicijske pripreme članova njihovih specijalnih policijskih postrojbi. Sve je u službi dobrog jamarenja! Mi se nalazimo s drugim dijelom ekipe u Bovcu. Upoznajemo se i s našom ulogom u cijeloj priči. Više je tu ekipa. Oni što su pošli helikopterom ekipa su za penjanje visokih kamina na dnu jame i dio preopremačke ekipe koja izlazi van ubrzo nakon posla. Mi smo dio ekipe koji transportira ronilačku opremu, s time da je jedan dio istog tima već u jami i čekat će nas na bivku 2. Postoji još i ekipa koja će doći zadnji dan istraživanja na pola dubine jame

da pomogne izvući ronilačku opremu.

Eto, sad kad smo saznali sve o akciji, možemo krenuti. Ispijamo zadnji gutljaj kave, raspoređujemo se po autima i krećemo koji kilometar makadamom do početka planinarske staze koja ide prema Visokom Kaninu...

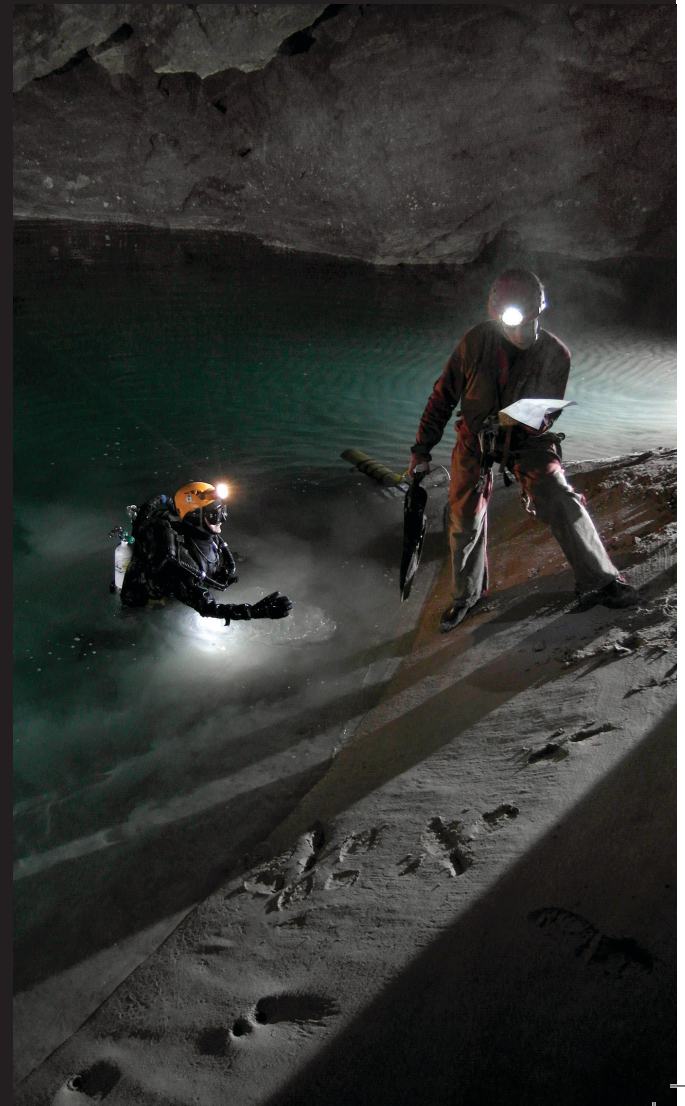
Makadamom smo uhvatili još nešto visine. Dok je radila žičara, speleolozi su je obilato rabili kako bi skratili put do jama koje se nalaze na visokim platoima ispod samih vrhova. Nažalost, nas čeka 4 sata hoda. Kažu Slovenci da se može doći i za manje, ali treba hodati mnogo brže što nije dobro u našem slučaju jer ulazimo u jamu odmah po dolasku, bez odmora. Zadali smo si rok – stići na jamu do mraka.

Ispred auta vodi se ljuta polemika – ponijeti dereze ili ne. Toplo je, ali zna se da gore ima nešto snijega iako se iz podnožja planine ne vidi. Centimetar ili dva leda dovoljno je da se poklizne preko strmih ploča koje vode prema našoj jami. Kolektivna odluka je da se taj dio željezarije ipak ostavi u autu. Stavljamo ruksake na leđa i krećemo. Uspion ide markiranom stazom prema Visokom Kaninu. Prvu dionicu obilježava vrlo strma šuma. Na mnogim mjestima treba raditi visoke korake što nije baš lako s teškim ruksakom. Već osjećam umor, a nismo ni krenuli. Ubrzo mi postaje jasno da tempo neće biti lagan jer nakon prvih metara ispitivanja kako tko dobro hoda, grupa je uhvatila dobar ritam. Prva je stanika na izlasku iz šume pokraj malog izvora. Zatim nastavljamo livadama koje pomalo prelaze u sipar. Tipični

alpski krajolik: šuma-trava-sipar-goli kamen! Nakon nešto više od dva sata izbijamo na plato, Kaninske pode. Ni tu nije kraj uspona jer je ulaz jame na 2200 metara visine, a mi još nismo uhvatili 2000. Ipak, ravnije je i malo lakše, što će dobro doći umornim nogama. Prelazimo i manja snježišta. Snijeg je tvrd i treba paziti kako se gazi. Klizne li tko s ruksačinom, mogao bi završiti na leđima, kao kornjača. Pokazuju mi dio planine gdje je jama. Bilo bi bolje da nisu jer je tako daleko... Pod vrhovima svjedočimo nastanku ledenjaka. Još je dosta lanjskog snijega, a sad je počeo padati i novi. Ima nade za alpske ledenjake!

Zadnjim se snagama dovlačimo do ulaza u jamu. Uхватili smo i posljednje zrake sunca prije nego je zamaklo za greben. Brzo se spremamo za

ulazak jer sa suncem je počela padati i temperatura koja se spustila ispod nule. Prsti na rukama i nogama lagano zebu, uši i nos su crveni. Tješimo se da je u jami bolje jer je toplije. Zvuči sarkastično jer su unutra svega 2 stupnja... Na ulazu nas čekaju i naše transportne. Uz boce i ostalu ronilačku opremu, svatko od nas mora pripremiti i jednu transportnu za osobne stvari – tanki karimat, vreću za spavanje, dodatni dugi rukav, hranu, kuhalo, rezervne baterije itd. Dobro natovareni ulazimo. Dogovaramo se da ćemo se čekati na 400 m dubine. U tom se prvom dijelu jame nema gdje zagubiti, samo se spušta po užetu. A, ulazni su dijelovi vrlo atraktivni. Nakon 20 metara kršljivog ulaznog meandra jama se otvara u vertikalu od 235 m. Taj je prostor golem i sve se više širi s dubinom. S pravom vertikala nosi ime Adrenalin! Prevesne se dionice povećavaju i do 50 metara. Na kraju vertikale je dvorana. Tu susrećemo troje speleologa iz preopremačke ekipe. Izlaze van.

Ispod Adrenalina manje su vertikale. Prostori su i dalje vrlo veliki, ali s više skokova i s dionicama po 20-ak metara. Morfologija je vrlo jednostavna – iz malo užeg meandra otvara se

vertikala na dnu koje je dvorana. Iz dvorane je ponovno kraći meandar pa nova vertikala... I tako se jama nastavlja do današnjeg odredišta – bivka na 720 metara dubine. A bivak se zapravo sastoji od dva mjesta za spavanje koja su odvojena dvama kraćim, blatnjavim kanalima i 20-metarskom vertikalom. Kuhinja je na onom nižem. U njemu ima mjesta za 4 osobe, a nas je 6. Već mi je jasno da ćemo se nakon večere i čaja, nakon što se ugrijemo i okrijepimo, Kate i ja penjati natrag. Uf! Taj mali gornji bivak nazivaju Depadansa. Tako je i bilo. Teškom mukom vratili smo se u Depadansu, rasprostrli karimate, vreće i brzo legli na počinak. Jedan sat je ujutro, a sat zvuči u 5. Treba biti tako jer „sutra“ se moramo, po dogovoru, do određene ure susresti s ostatkom ekipe na donjem bivku.

Navijemo li sat u 5 ujutro, znam da nema šanse da se izvučemo iz vreće, pospremimo bivak, osobne stvari u transportnu, obučemo kordure i pojas te siđemo iz Depadanse u donji bivak na vrijeme za dogovoreni doručak. Stoga, bez Katina znanja navijam sat u 4.30. Ionako je mrak, neće primijetiti... Svejedno smo okasnili. Postalo nam je malo lakše kad smo vidjeli da

nismo jedine spavalice u jami. Dvojica naših drugova još su u horizontali. Doručkujemo mnogo juhe, čaja i kave. Pancete i sira. Tako namireni možemo nizbrdo.

A snage će trebati jer nas čeka mnogo provlačenja. Procijenjeno vrijeme prolaska sa 720 m na 1200 m, gdje je drugi bivak, jest oko 6 sati. Već nakon prvih vertikala dolaze meandri. Prvo široki i blatni, osigurani prečnicama, koje treba prelaziti u širokom raskoraku. Iza njih su opet vertikale pa

malo uži meandar, pa još uži i uži. U onom najgorem treba propuzati 50-ak metara na boku, bez opreme. Jedna je ruka naprijed, gura jednu transportnu. Druga je ruka straga jer naprijed više nema mjesta. Druga transportna zakvačena je konopčićem na stopalo i poteže se u nadi da neće negdje zapeti. Glava je okrenuta u stranu i ne postoji mogućnost da se okrene u tih 50 m. Prolazak te dionice potrajao je gotovo 1 sat. Koliko je samo psovki izgovoreno... Iza je malo šire, ali to je subjektivan dojam jer se iza onoga meandra sve čini širokim. Još je na jednome mjestu trebalo skinuti svu opremu, ispuhati zrak iz pluća i skliznuti dolje između dva zida. Nakon toga ulazi se u Kolektor. To je horizontalni kanal koji vodi sve do sifona kilometar dalje. Već sam se poradovao da je mukama kraj kad su mi rekli da je do bivka još sat vremena! Još je tu provlačenja, priječenja, penjanja i spuštanja među brojnim urušenim glondžama. A jasno mi je i zašto se dio zove Kolektor – voda pada sa stropa sa svih strana! Za tren smo svi mokri!

Bivak, konačno. Ovaj se zove Deluxe. Prostraniji je i u njemu može spavati 7 – 8 speleologa. Naravno, ako su zbijeni kao sardine. Tu nas je dočekao ostatak ronilačke ekipe. Krijepe nas juhama i ostalom spizom. Nakon 2 sata odmora krećemo dalje. Do sifona potrebni su sati napredovanja. Nikada dulji kilometar. Kanal je i dalje horizontalan, ali uz mnogo priječenja iznad vode i provlačenja među zarušenjima. Najgore je mjesto Minotaurov skalnjak, pravi labirint gdje se gube i oni što znaju kuda treba proći. Jedva nalazimo prolaze i konačno izlazimo

u širi kanal. Sad je lakše utoliko što je manje provlačenja, a više penjanja po golemim blokovima. Na mjestima se ide i po užetu. Konačno, tri sata od bivka, stižemo do sifona. Velika je to dvorana čije je dno ispunjeno najfinijim bijelim pijeskom koji stvara veliku plažu oko bistrog jezera. To mjesto zovu Copacabana. I zbilja je iznimno lijepo, nešto takvo nikada nisam vidio. Tu smo se susreli s ekipom za penjanje. Vidjeli smo ih visoko gore, pod stropom, kako pokušavaju ući u nekakvo okno...

Bez zadržke Simon počinje pripreme za uron. Potrebna su mu oko 2 sata za taj dio, 2 do 3 sata za ronjenje i 2 sata za raspremanje ronilačke opreme. Bit će to dugo čekanje pa svi vadimo vestone, fliseve i astrofolije kako bismo održali toplinu. Malo pomalo, čovjek se spremio za uron. Roni s rebriderom, ima suho odijelo i ima oko 3 sata vremena za ronjenje. Morfološki gledano, ne očekuje se dug sifon i ekipa se nada nastavku kanala iza njega. Postoji velika mogućnost da se spoji na vodopad Boku – najveći slovenski vodopad u kojemu se također ronilo i otkriveno je mnogo kanala. Idu ravno jedno prema drugome!

Ubrzo Simon nestaje u bistroj vodi. Svjetlost lampe prvo je plava, zatim zelena, postaje sve bljeđa i tada ponovno zavlada mrak u jezeru. Slijedi neizvjesno čekanje koje kratimo razgovorom, šetnjom po dvorani i kuhanjem svakakvih tekućina. 45 minuta poslije ponovno se ukazuje zelena svjetlost. Svi smo se okupili na obali i čekamo. Ali Simon mora odraditi dekompresiju i prema duljini čekanja

razglabamo koliko je duboko zaronio. Čekali smo ga još pola sata. Izronio je vidno umoran i pothlađen. Pomalo se rasprema i dolazi sebi uz čaj i kisik što udiše iz boce. Tada pokazuje na dubinomjer. Zaronio je 80 metra duboko i oko 200 u dužinu. Ništa od kratkog sifona iza kojega su kanali. Čak i na tih 80 metara kanal se i dalje spušta u dubinu i ne vidi se dna. Čestitamo čovjeku, uspjeh je velik! Ekipa je ostvarila cilj, ronjenje je uspješno izvedeno, Renejevo brezno postaje druga jama po dubini u Sloveniji.

Stiglo se do najdalje točke. Sad počinje onaj teži dio. Treba svu opremu izvući van. Do sada je gravitacija radila za nas, sad se ide u suprotnom smjeru. Slažemo sve u transportne i opraštamo se s penjačima koji ostaju još jedan dan na dnu.

Bio je to jedan od onih beskrajnih dana kada vam se čini da su se jutarnji događaji zbili lani. Ustali smo prije 5, spuštali satima do bivka 2, satima napredovali do sifona i satima čekali da se ostvari cilj ekspedicije. Nakon što je Simon izronio i pospremio opremu, još smo se 3 sata vraćali u bivak 2. Iznova smo se pogubili u Minotaurovu skalnjaku iako smo ranije danas prošli tim labirintom urušenih blokova.

Dolazak u bivak bio je kraj dugog dana. Međutim, još nećemo u vreće, velika je gužva i ne možemo se ispružiti. Moramo čekati da dio ekipe za ronjenje napusti bivak i krene na onaj na 700 metara. To su ljudi s kojima smo se sreli na istome mjestu i duže su spavali od nas prije nego se krenulo prema sifonu. Međutim, i oni

su umorni i potrebno im je dosta juhe, čaja, hrane i topline bivka kako bi došli k sebi. Treba skupiti energiju za 6-7 sati borbe s najtežim dijelom jame. Kada su konačno otišli, nastaje agonija s pripremama za spavanje. Bivci su trebali biti opremljeni karimatima i termarestima koji osiguravaju udoban san. Na našu žalost svjedoci smo moći prirode. Voda se ovog proljeća podigla u Kolektoru više desetaka metara i odnijela sve što je bilo pripremljeno za ekspediciju. Sa sobom imamo samo vrlo tanke karimate za „ne dao Bog...“ i sad moramo spavati na njima. A na dnu nije pijesak, već kamen na kamenu. Nekako sam se namjestio između njih sa spoznajom da je upravo taj položaj jedini u kojem ću imati nekakvu udobnost – ako ćemo pojam udobnosti opisati vrlo niskim kriterijima. Ionako nema mnogo mjesta za okretanje u tom uskom prostoru koji zovu Delux bivak, ekipa je zbijena kao sardine u konzervi.

Ipak, nevjerojatno je kako sam dobro spavao. Baš me ništa nije žuljalo cijelu noć. Kate, a ni većina ostalih nisu bili te sreće. Svatko je imao nekakav špic u rebrima, kamenčinu pod kukom i sl. Bilo kako bilo, sad smo na nogama. Nakon obilnog doručka (treba smanjiti količinu spize u transportkama) i mi se hvatamo u koštac s najtežim dijelom jame. Dio Kolektora i uski meandri pred nama su. Teškom mukom

napredujemo tehnikama provlačenja koje sam opisao nekidan. S tom razlikom da smo već izmoreni pa se sve čini užim i duljim. Nakon dosta sati, dolazimo do bivka 1. Tu završavamo današnji posao. Bilo je malo lakše nego prethodna dva dana. Ali nemojte zbog kratkoće teksta zaključiti da je bilo lagano. Cijeli smo dan odrađivali tu dionicu. I, pogodite tko je nakon večere morao plaziti do Depadanse!

I, ujutro se spustiti s Depadanse do donjeg dijela gdje je kuhinja... Današnji će dan proći u laganom ritmu žemarenja. Jama je šira i nema mnogo provlačenja do izlaza. Samo se ukvači na užu i lagano pumpa prema izlazu. Nemamo ni teške transportne s ronilačkom opremom, već nosimo samo osobne stvari potrebne za bivak. Po one dolazi svježja ekipa od 5 ljudi da ih iznese i pomogne nam. Njih smo svako malo sretali kroz jamu dok su se spuštali jer nisu zajedno ušli i razvukli su se od ulaza do bivka. Sa svakim bismo proćakulali razbijajući monotoniju žemarenja. U posljednjem dijelu jame, kao šećer na kraju, čeka nas Adrenalin – užasno monotona vertikalusina od 240 m s predugim dionicama. Potrebno je isključiti mozak i pumpati, pumpati, pumpati put gore....

Kate i ja izlazimo prvi iz grupe i hvatamo zadnje svjetlo dana. Vani je

toplo, bez daška vjetrova i potpuno vedro. Za nas je gotovo s Renejevim breznom. Skidamo opremu, vadimo stvari iz transportnih. S nevjerojatnom guštom ispijamo po limenku piva. Cijelim putem uzbrdo to je bio teret upitnog smisla s obzirom na težinu cijelog ruksaka. A sad je to nektar za ispiranje grla i gašenje surove žeđi. Osjećaj je poznat samo onima koji su ga kušali. Ostalima – nema riječi koje mogu opisati prve gutljaje piva nakon izlaska iz duboke jame. Sa zvijezdama pojavljuju se i ostali. Sati prolaze i dočekujemo sve više ljudi. I tada je studen pomalo stegla pa krećemo nizbrdo put Jamarskog bivka koji je sat hoda niže. A dolje je gužva. Vesela nas ekipa pozdravlja. Tu je i prvi dio ljudi iz ronilačkog tima. Iznova se upoznajemo, lica drugačije izgledaju bez kaciga, kombinezona i blata. Takve ih još nismo vidjeli. Dan završavamo obilnom večerom.

U nedjelju dugo spavamo. Nakon toga dugo ljenčarimo na kaninskom suncu. Dan je prekrasan. Tijekom noći izišli su svi oni što su došli u pomoć. Sad se pojavio i dio penjačkog tima. Još ih je nekoliko u jami, ali i oni će ubrzo. Nažalost, nećemo ih dočekati. Nama sat otkucava, Split je daleko, a sutra je radni dan. Stvara se grupa ljudi koja kreće s planine. Ruksaci su i dalje teški pa koljena klecaju, a noge posrću nizbrdo. Ali nema veze, to je već neka druga, slatka muka. U Bovcu je uslijedilo oproštajno pivo nakon kojega smo krenuli kući.

Ronjenje u Renejevu breznu bila je velika stvar. Teška akcija okupila je ljude iz mnogih slovenskih klubova. Navest ću ih s velikim zadovoljstvom jer su nam učinili veliku čast i nesebično nas primili u svoju ekipu – Aleš Štrukelj, Ana Makovec, Miha Ileršič, Mitja Mršek (JD Borovnica), Andrej Kristan (JD Logatec), Anže Oblak (DZRJ Škofja Loka), Bojan Stanek, Dejan Praprotnik, Franc Petrič (JD Carnium Kranj), Boštjan Vrvišar, Miha Staut (JD Železničar Ljubljana), Jaka Flis, Matej Blatnik, Matic Di Batista, Mitja Prelovšek, Špela Borko (DZRJL Ljubljana), Karin Rutar (JS PD Tolmin), Matjaž Božič, Simon Burja (DZRJ Domžale), Milan Podpečan (JK Speleos Siga Velenje), Rok Stopar (JD Dimnice Koper).